

موانع فرهنگی و سیاسی مؤثر در جذب دانشجویان بین‌المللی

تاریخ دریافت مقاله: ۹۱/۵/۱۵

اباصلت خراسانی*

تاریخ تأیید مقاله: ۹۱/۸/۲۳

حامد زمانی منش**

چکیده:

هدف پژوهش حاضر بررسی موانع فرهنگی و سیاسی مؤثر در جذب دانشجویان بین‌المللی است. روش پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ چگونگی جمع‌آوری اطلاعات توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری، کلیه اعضای هیأت علمی ($N=575$) و دانشجویان بین‌المللی ($N=75$) دانشگاه شهید بهشتی است که ۲۳۴ نفر از اعضای هیأت علمی از طریق روش نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبتی و ۶۳ نفر از دانشجویان بین‌المللی از طریق روش نمونه‌گیری تصادفی ساده به‌عنوان نمونه پژوهشی انتخاب گردید. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته بود که روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته است. عمده‌ترین یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که از دیدگاه اعضای هیأت علمی در موانع فرهنگی «ضعف در فضای اجتماعی و فرهنگی جذاب و برانگیزنده» (0.794 ± 0.08) و در موانع سیاسی «بسته بودن درب‌های آموزش عالی برای اجرایی کردن ایده‌های جدید» (0.795 ± 0.23) بالاترین میانگین را دارند و از دیدگاه دانشجویان بین‌المللی در موانع فرهنگی «داشتن دیدگاه‌های بدبینانه نسبت به حضور دانشجویان بین‌المللی» (1.05 ± 0.84) و در موانع سیاسی «آگاهی محدود مردمان کشورهای دیگر با فرهنگ و تمدن ایرانی / اسلامی» (0.755 ± 0.09) بالاترین میانگین را دارند.

واژگان کلیدی: آموزش عالی، موانع فرهنگی، موانع سیاسی، دانشجویان بین‌المللی.

* استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی Email: Drkhorasanitr@gmail.com

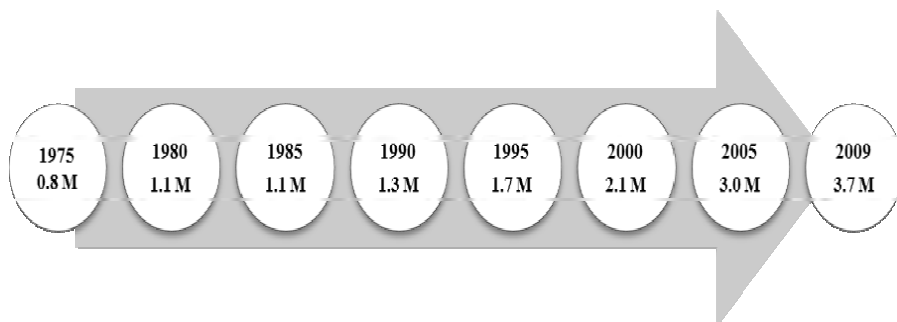
** دانشجوی دکتری، برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی Email: Hzm64@yahoo.com

طی قرون متمادی، دانشجویان و حتی اساتید برای توسعه یادگیری و افق‌های فرهنگی خود به سایر کشورها سفر می‌کردند، با این حال امروزه پدیده تحصیل دانشجویان در سرزمین‌های دیگر از جمله متغیرهای مهم و تأثیرگذار در نظام آموزش عالی محسوب می‌شود و منشأ آثار متنوع سیاسی، اقتصادی و فرهنگی است، به طوری که جذب دانشجویان بین‌المللی^۱ به یکی از اولویت‌های اصلی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی بدل شده است (فتحی و اجارگاه و همکاران، ۱۳۹۰). در واقع امروزه تحت تأثیر شرایط جهانی، آموزش عالی بیش از پیش خصلت سیاره‌ای به خود گرفته و شمار روز افزونی از اساتید، محققان و دانشجویان به رفت و آمد میان کشورهای گوناگون پرداخته‌اند و شعبه‌های جدید آموزش عالی همچون شرکت‌های فراملیتی در نقاط مختلف جهان گسترش یافته و بازار جهانی دانشجویان بین‌المللی به واقعیت بدل شده است و کشورهای پیشرو به واسطه همین دانشجویان صادرات علم را به عاملی سودآور برای کشورهای خود تبدیل کرده‌اند (زمانی منش و همکاران، ۱۳۹۰) بر طبق تعریف یونسکو^۲ (۱۹۷۱) «دانشجوی بین‌المللی به شخصی گفته می‌شود که در مؤسسات آموزش عالی کشوری که اقامت دائم آن را ندارد ثبت نام کند» که این تعریف در کشورهای زیادی مورد توافق است.

تقاضای جهانی برای دانشجویان بین‌المللی

یکی از مهمترین مشخصه‌های بازار جهانی آموزش در دهه‌های اخیر رشد پدیده جذب دانشجویان بین‌المللی در دانشگاه‌های کشورهای مختلف است. برای مثال بر طبق گزارش سازمان همکاری و توسعه اقتصادی «آموزش در یک نگاه»^۳ (۲۰۱۱) ثبت‌نام دانشجویان بین‌المللی، رشد باثباتی از دهه ۷۰ میلادی داشته، به طوری که پذیرش دانشجویان بین‌المللی از ۸۰۰ هزار دانشجو در سال ۱۹۷۵ به بیش از ۳/۷ میلیون دانشجو در سال ۲۰۰۹ رسیده است (OECD, ۲۰۱۱). همچنین پیش‌بینی شده تعداد دانشجویان بین‌المللی از ۲/۱ میلیون در سال ۲۰۰۰ به بیش از ۷/۲ میلیون دانشجو در سال ۲۰۲۵ برسد که در آن سال؛ آسیا بیشترین تأمین‌کننده تقاضای جهانی است، همچنین در درون آسیا؛ چین و هند دو کشور کلیدی هستند و نیمی از تقاضای جهانی را فراهم می‌کنند (Bohem at al, ۲۰۰۲). در شکل ۱ روند رشد دانشجویان بین‌المللی در فاصله سال‌های ۱۹۷۵-۲۰۰۹ نشان داده شده است.

1. International Student
2. UNESCO
3. Education at a Glance

نمودار ۱. روند رشد دانشجویان بین‌المللی
در فاصله سال‌های ۲۰۰۹-۱۹۷۵ (OECD, ۲۰۱۱)

براساس آمار سازمان توسعه و همکاری اقتصادی در سال ۲۰۰۹، ایالات متحده امریکا (۶/۸ درصد)، بریتانیا (۹/۹ درصد)، استرالیا (۰/۷ درصد)، آلمان (۰/۷ درصد)، فرانسه (۶/۸ درصد) و کانادا (۵/۲ درصد) پذیرای بیشترین تعداد دانشجویان بین‌المللی بوده‌اند (OECD, ۲۰۱۱). وریک و لیزنسکی (۲۰۰۷) سه توجیه برای این شرایط به شرح ذیل بیان کرده‌اند:

۱. تدریس و آموزش در این سه کشور به زبان انگلیسی ارائه می‌شود و این عامل مهمی در جذب موفق ده‌ها هزار دانشجو از اقصای نقاط جهان شده است.

۲. تعداد بسیار زیادی از دانشجویان هر سه کشور ملیت چینی و هندی دارند که دو کشور مهم در زمینه اعزام دانشجویان به خارج محسوب می‌شوند.

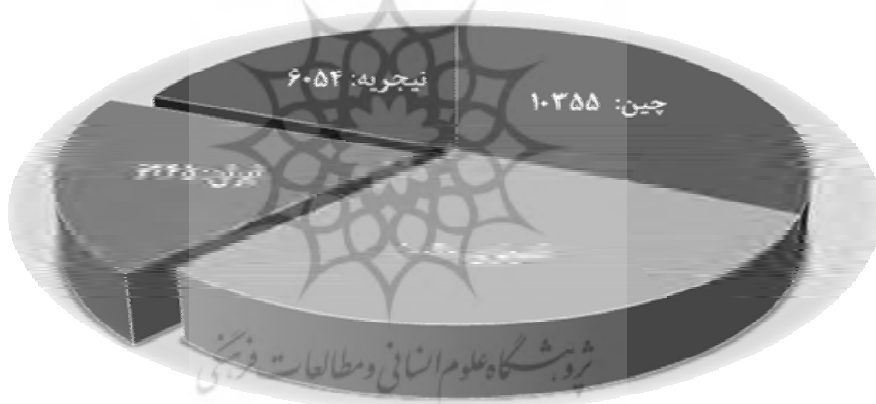
۳. مؤسسات آموزش عالی این سه کشور در حال توسعه استراتژی‌های بازاریابی برای جذب دانشجویان بین‌المللی بالقوه هستند (وریک و لیزنسکی، به نقل از فتحي و اجارگاه و همکاران، ۱۳۹۰).

ایالات متحده امریکا طی سال‌های متمادی در صدر کشورهای پذیرای دانشجویان بین‌المللی بوده و در سال تحصیلی ۲۰۱۰-۲۰۱۱ این روند را ادامه داده و بیش از ۷۲۳،۲۷۷ دانشجویان بین‌المللی را به نظام آموزشی خود جذب کرده است و در بین دانشجویان بین‌المللی که نظام آموزشی ایالات متحده را انتخاب کرده‌اند رشته‌های مدیریت و مهندسی و دانشگاه‌های کالیفرنیا جنوبی و ایلینویز- اوربانا از محبوبیت بیشتری برخوردار بودند، همچنین در منطقه خاورمیانه؛ عربستان سعودی و جمهوری اسلامی ایران بیشترین تعداد دانشجویان بین‌المللی در حال تحصیل را در این کشور داشته‌اند (OD, ۲۰۱۲). در جدول ۱ طبقه‌بندی کشورهای مهم در زمینه جذب دانشجویان بین‌المللی ارائه شده است.

جدول ۱. طبقه‌بندی کشورهای مهم در زمینه جذب دانشجویان بین‌المللی (وربیک و لیزنسکی، به نقل از خراسانی و همکاران، ۱۳۹۰)

کشورهای پیشرو	امریکا، انگلستان، استرالیا
کشورهای میانه	آلمان، فرانسه
کشورهای در حال توسعه	ژاپن، کانادا، نیوزلند
کشورهای نوظهور	مالزی، سنگاپور، چین

در این میان نکته قابل توجه کشور مالزی است که مردمانی مسلمان دارد و به‌طور تقریبی ۰/۲ درصد از سهم بازار جهانی دانشجویان بین‌المللی (حدود ۵۵ هزار دانشجوی) را به‌خود اختصاص داده است، در واقع روند ورود دانشجویان بین‌المللی به مالزی رشد باثباتی داشته به‌ویژه از زمانی که مجموعه‌ای از اصلاحات در نظام آموزش عالی این کشور مقدمه‌ای برای تسهیل ورود دانشجویان بین‌المللی شد و در نمودار ۱ چهار کشوری که بیشترین دانشجوی بین‌المللی را به مالزی اعزام کرده‌اند، مشخص شده است (خراسانی و همکاران، ۱۳۹۰).

نمودار ۲. مهمترین کشورهای اعزام‌کننده دانشجویان به مالزی (خراسانی و همکاران، ۱۳۹۰)

عوامل تأثیرگذار در جذب دانشجویان بین‌المللی

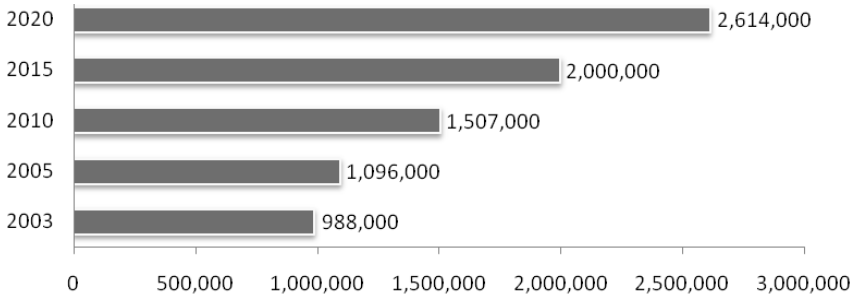
در ذیل مهمترین عوامل تأثیرگذار در جذب دانشجویان بین‌المللی بیان شده است.

زبان آموزشی^۱

یک عامل بسیار مهم در انتخاب کشوری برای ادامه تحصیل، آشنایی با زبان آن کشور است، بنابراین کشورهایی که زبان آنها به‌طور گسترده‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد؛ بیشتر مورد توجه

1. Language of Instruction

دانشجویان بین‌المللی است (OECD, ۲۰۱۰). برای نمونه تقاضا برای تحصیل در مهمترین کشورهای انگلیسی زبان مقصد (MESDCs) از حدود ۱ میلیون در سال ۲۰۰۳ به ۲/۶ میلیون در سال ۲۰۲۰ خواهد رسید که در نمودار ۲ این روند مشخص شده است (Bohem et al, ۲۰۰۴).

نمودار ۳. روند جذب دانشجویان بین‌المللی در مهمترین کشورهای انگلیسی زبان مقصد (Bohem et al, ۲۰۰۴)

البته مواردی از نقض این عامل هم وجود دارد، برای مثال ژاپن یک مورد استثنایی و جالبی است که به‌رغم گسترده نبودن زبان کشورش باز هم تعداد زیادی دانشجوی بین‌المللی (بیش از ۱۳۲ هزار دانشجو بین‌المللی) دارد (OECD, ۲۰۱۰). برای مثال هیأت دولت ژاپن با طرحی برای پذیرش بیشتر دانشجویان بین‌المللی در دانشگاه‌ها با این هدف که این رقم به یک میلیون دانشجوی بین‌المللی در سال ۲۰۲۵ برسد، موافقت کرده و پیشنهادهای ذیل را برای افزایش دانشجویان بین‌المللی ارائه دادند:

۱. معرفی آزمون زبان ژاپنی واحد برای دانشجویان بین‌المللی،
۲. گسترش نظام بورس تحصیلی برای دلگرم کردن دانشجویان بین‌المللی،
۳. شروع سال تحصیلی در ماه سپتامبر (سال شروع تحصیل در اکثر کشورهای دنیا)،
۴. برگزاری کلاس‌های بیشتری به زبان انگلیسی،
۵. اتخاذ سیاست انطباق هر چه بیشتر نظام گردش پولی (Shimbun, ۲۰۰۷).

هزینه زندگی و شهریه تحصیلی^۲

دانشجویان بین‌المللی هم به‌صورت مستقیم و هم به‌صورت غیرمستقیم به اقتصاد کشورها کمک می‌کنند. کمک مستقیم آنها به اقتصاد، عمدتاً از طریق شهریه تحصیلی و هزینه زندگی

1. Major English-Speaking Destination Countries: USA, UK, Australia, Canada, New Zealand.

2. Tuition Fees and Cost of Living

است و کمک غیرمستقیم آنها زمانی رخ می‌دهد که دوستان و آشنایان دانشجویان بین‌المللی برای دیدار با آنها به کشور مسافرت می‌کنند (Arcodia, Mei & Dickson, ۲۰۰۶). در واقع هزینه زندگی و شهریه تحصیلی از عوامل مهم در انتخاب کشوری برای ادامه تحصیل توسط دانشجویان بین‌المللی است. با این حال که هزینه زندگی و شهریه تحصیلی عاملی تأثیرگذار می‌باشد، اما افزایش زیاد دانشجویان بین‌المللی در طی سال‌های ۲۰۰۶ - ۲۰۰۰ نشان‌دهنده این است که هزینه‌های تحصیلی بالا دانشجویان بین‌المللی را دلسرد نمی‌کند، به شرطی که آموزش با کیفیتی ارائه گردد. با این حال هزینه زندگی و شهریه تحصیلی در انتخاب بین فرصت‌های آموزشی مشابه ایفاگر نقش است، به‌ویژه برای دانشجویان بین‌المللی که از کشورهای در حال توسعه می‌آیند (OECD, ۲۰۰۸). در جدول ۳ سطوح پرداخت شهریه برای دانشجویان بین‌المللی در کشورهای حوزه توسعه و همکاری اقتصادی بیان شده است.

جدول ۳. سطوح پرداخت شهریه برای دانشجویان بین‌المللی در کشورهای حوزه توسعه و همکاری اقتصادی (OECD, ۲۰۱۰)

استرالیا، اتریش، بلژیک، کانادا، چک، دانمارک، استونی، ایرلند، هلند، نیوزیلند، ترکیه، انگلستان و امریکا	شهریه تحصیلی دانشجویان بین‌المللی از داخلی بالاتر است.
فرانسه، آلمان، ایتالیا، ژاپن، کره جنوبی، مکزیک و اسپانیا	شهریه تحصیلی دانشجویان داخلی و بین‌المللی یکسان است.
فنلاند، ایسلند، نورژ و سوئد	دانشجویان داخلی و بین‌المللی شهریه تحصیلی پرداخت نمی‌کنند.

کشورهایی که صنعت صادرات آموزشی را سرلوحه کار خود قرار داده‌اند از این راه سود و منفعت زیادی کسب کرده‌اند. برای مثال در آوریل ۲۰۰۹ بخش آموزش استرالیا گزارش داده که در سال ۲۰۰۸ - ۲۰۰۷ بعد از صادرات زغال سنگ و سنگ آهن، سومین صادرات بزرگ استرالیا صادرات آموزشی بوده و این نشان از اهمیت بازار دانشجویان بین‌المللی است. در ذیل قسمت‌های مهم این گزارش بیان شده است:

هر دانشجوی بین‌المللی (به همراه هزینه‌های سفر خانواده و دوستان برای ملاقات) به‌طور متوسط ۲۸۹۲۱ دلار به اقتصاد استرالیا کمک کرده است و برآورد شده که به‌واسطه جذب دانشجویان بین‌المللی بیش از ۱۲۲ هزار موقعیت اشتغال به‌کار در سال ۲۰۰۷-۲۰۰۸ ایجاد شود که ۳۳۴۸۲ از آن موقعیت‌ها در بخش آموزش بوده است (زمانی‌منش و همکاران، ۱۳۹۰).

علاوه بر کمک مستقیم دانشجویان بین‌المللی به اقتصاد کشورها می‌توان به کمک غیرمستقیم آنها هم اشاره کرد، برای مثال وی و ری (۲۰۰۴) در یک بررسی به این نتیجه رسید

که ۰/۷۸ درصد از اقوام دانشجویان بین‌المللی دست‌کم یک بار در مدت تحصیل دانشجویان به آن کشور سفر کرده‌اند. مایکل^۱ و همکاران (۲۰۰۳) دریافتند که ۰/۵۵ درصد از اقوام دانشجویان بین‌المللی به کشوری که در آن در حال تحصیل هستند سفر می‌کنند. برای پی بردن به تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم اقتصادی جذب دانشجویان بین‌المللی به‌عنوان نمونه کشور نیوزیلند را بررسی می‌کنیم:

در سال ۱۹۹۹ سهم صادرات آموزشی در تولید ناخالص داخلی (GDP) کشور نیوزیلند ۵۴۵ میلیون دلار برآورد شد و در سال ۲۰۰۱ این سهم به بیش از دو برابر یعنی ۱/۳ میلیارد دلار رسیده، در سال ۲۰۰۴ این سهم از ۲ میلیارد دلار عبور کرده و در سال ۲۰۰۸ صادرات آموزشی به ۲/۳ میلیارد دلار رسید و این ۱/۱۳ درصد GDP کشور نیوزیلند را افزایش داده و از ۳۲ هزار فرصت شغلی تمام وقت پشتیبانی کرده است (Payne, ۲۰۰۹).

سیاست‌های مهاجرتی^۳

در سال‌های اخیر چندین کشور؛ سیاست‌های مهاجرتی خود را برای دلگرم کردن دانشجویان بین‌المللی برای مهاجرت موقتی یا دائمی تسهیل کرده‌اند، برای مثال استرالیا، کانادا و نیوزیلند با سکونت دانشجویان بین‌المللی خود موافقت کرده و امتیازهای اضافی برای مهاجرت گذاشتند (OECD, ۲۰۰۸).

عوامل تأثیرگذار دیگر

ارتباط زیادی بین جذب دانشجویان بین‌المللی و عواملی همچون پیوند تاریخی، زبان مشترک و نظام آموزشی مشابه وجود دارد، برای مثال جابه‌جایی دانشجویان بین مالزی، سنگاپور و چین به‌طور قابل ملاحظه‌ای به دلیل شباهت زبانی، اجتماعی و فرهنگی است (Morshidi, ۲۰۰۸). شهرت علمی دانشگاه‌ها، نزدیکی جغرافیایی، نظام‌های آموزشی مشابه، ارتباطات تاریخی، وجوه فرهنگی، شفافیت و انعطاف‌پذیری دروس ارائه شده و فرصت‌های شغلی ایجاد شده از عوامل تأثیرگذار برای جذب دانشجویان بین‌المللی است (OECD, ۲۰۰۸). در مجموع این عوامل دست به دست هم داده است تا اکثر کشورهای دنیا به سمت آموزش عالی بین‌المللی و جذب دانشجویان بین‌المللی روی بیاورند، برای نمونه،

1. Michael
2. Gross Domestic Product
3. Immigration Policy

کشورهای اروپایی درصدد افزایش تعداد دانشجویان بین‌المللی خود بوده‌اند و برنامه‌هایی در این زمینه اجرا کرده‌اند که برای مثال می‌توان به برنامه «کُمت» با هدف ارتقای یادگیری زبان انگلیسی، برنامه «تمپوس» با هدف همکاری مؤسسات آموزش عالی اروپای شرقی و مرکزی، برنامه «سقراط» با هدف آموزش و برنامه «لئوناردو» با هدف آموزش حرفه‌ای و اتصال به صنعت اشاره کرد (عارفی، ۱۳۸۴). برنامه جابجایی دانشگاهی در آسیا و اقیانوسیه (UMAP) که در سال ۱۹۹۳ با هدف بالا بردن درک و فهم بین‌المللی از طریق افزایش جابجایی دانشجویان و کارکنان شکل گرفت، در همین راستا بود. همچنین کشورهای حوزه خلیج فارس به‌ویژه عربستان سعودی و امارات متحده عربی در حال برنامه‌ریزی برای صرف بیش از ۲۲ میلیون دلار در پروژه‌های آموزشی هستند (Morshidi, ۲۰۰۸).

موانع فرهنگی و سیاسی جذب دانشجویان بین‌المللی

با توجه به تغییر شرایط جهان نسبت به گذشته و ارتباطات گسترده و سهل‌الوصول، تغییر رویه دانشگاه‌ها و حرکت به سمت بین‌المللی شدن و آموزش عالی بین‌المللی به امری ضروری و حیاتی تبدیل شده است که در این میان موانع فرهنگی و سیاسی عوامل بازدارنده مهمی در جذب دانشجویان بین‌المللی هستند. در واقع با اینکه سیاست پذیرش دانشجویان بین‌المللی سیاست مثبتی بوده و بر کیفیت تدریس، تأمین بودجه و اعتبارات، ارتقای اعتبار بین‌المللی دانشگاه‌ها و ... تأثیرگذار است؛ اما باید توجه داشت که این دانشجویان در فرهنگ‌های دیگر پرورش یافته‌اند، پس باید پیشاپیش شرایط جامعه را برای حضور آنها فراهم کرد و دیدگاه‌های چندفرهنگی را در سطح جامعه گسترش داد تا بتوان با این دانشجویان که در واقع هر کدام نمادی از فرهنگ متفاوت هستند ارتباط درست و تأثیرگذار برقرار کرد تا بتوان در بلندمدت از سیاست جذب دانشجویان بین‌المللی برای گسترش فرهنگ غنی ایرانی/اسلامی و رسیدن به منافع ملی در خارج از کشور استفاده کنیم. در این زمینه بزرگمهری (۱۳۸۵) بیان می‌کند که تأثیرگذاری عقیدتی و سیاسی بر دانشجویان بین‌المللی مستلزم وجود پیش‌شرط‌های متعددی است که مهمترین متغیر، آمادگی محیط عمومی جامعه برای استقبال از میهمانان بیگانه و وجود سطح قابل پذیرشی از جاذبه‌های فرهنگی و اجتماعی در محیط است. راسین^۲ و همکاران (۲۰۰۳) پیشنهاد می‌کنند که برای درک بهتر عوامل مشوق جذب

1. University Mobility in Asia and the Pacific

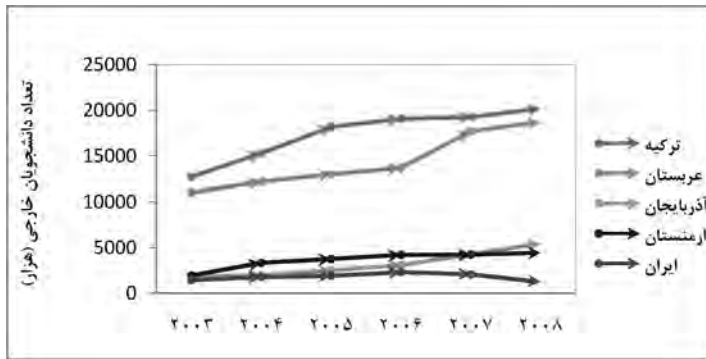
2. Racine

دانشجویان بین‌المللی، زمینه‌های اجتماعی و جغرافیایی خاص هر دانشگاه مدنظر قرار گیرد و با توجه به آن زمینه‌ها به پذیرش دانشجویان بین‌المللی پرداخت. دیویس^۱ (۱۹۹۵) بیان می‌کند که فقط آمار تبادل دانشجویان بین‌المللی برای فهمیدن این پدیده کافی به نظر نمی‌رسد و این چنین آمارهایی باید به‌عنوان نقطه شروع استفاده شود و عوامل دیگری باید در نظر گرفته شود که برخی از این عوامل به‌وضوح سیاسی و فرهنگی است و لازم است درک کافی از فضای اجتماعی که در دانشگاه‌ها مستقر است، پیدا کرد.

دانشجویان بین‌المللی ایران و کشورهای همسایه

براساس گزارش ملی آموزش عالی، تحقیقات و فناوری ایران (۱۳۸۷) بیش از سه میلیون دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی ایران مشغول به تحصیل هستند که از این تعداد نزدیک به ۲۵۰۰ نفر دانشجویان بین‌المللی هستند و نکته قابل توجه در این زمینه تحصیل نزدیک به ۱۱ هزار دانشجو بین‌المللی در دانشگاه مجازی جامعه‌المصطفی است که مرکزی آموزشی/ پژوهشی در علوم اسلامی و انسانی برای متقاضیان غیر ایرانی است. بر پایه اسناد موجود در مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی وزارت علوم، در سند رتبه‌بندی کشورهای جهان اسلام که در اجلاس وزرای کشورهای جهان اسلام در اسلام‌آباد پاکستان به تصویب رسید، برای رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان اسلام از پنج معیار کلی استفاده شد که وجهه بین‌المللی دارای ۰/۷ درصد ارزش بود و نقش دانشجویان بین‌المللی در این معیار به‌وضوح مشخص شده است (گزارش ملی آموزش عالی، تحقیقات و فناوری ایران، ۱۳۸۸). این عوامل باعث شد که دولت ایران برای افزایش دانشجویان بین‌المللی به‌دنبال ایجاد سازوکارهایی باشد تا طی برنامه پنجم توسعه به سمت رسیدن به ۲۵ هزار دانشجو از طریق برنامه‌های ایجاد واحدهای بین‌المللی در استان‌های مرزی با هدف پذیرش دانشجوی بین‌المللی از کشورهای همسایه حرکت کند (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ایران، ۱۳۸۸). با این حال ایران نسبت به کشورهای همسایه در زمینه جذب دانشجویان بین‌المللی دارای وضعیت نامناسبی است، همچنان که ترکیه در سال ۲۰۰۸ بالغ بر ۲۰،۲۱۹، عربستان ۱۸،۷۲۵، آذربایجان ۵،۶۶۴ و ارمنستان ۴،۴۵۶ دانشجو بین‌المللی داشته؛ اما در همین سال ۱،۲۳۳ دانشجو بین‌المللی در ایران به تحصیل اشتغال داشته که نسبت به کشورهای همسایه دارای افت تعداد بوده است. در نمودار ۳ روند جذب دانشجویان بین‌المللی طی سال‌های ۲۰۰۳-۲۰۰۸ در این کشورها

نشان داده شده است (یونسکو، ۲۰۱۱).

نمودار ۴. روند جذب دانشجویان خارجی در ایران و کشورهای همسایه

تاریخ نشان‌دهنده این واقعیت است که کشورها پس از آن‌که شاهد تحول اساسی در ساختار اجتماعی و سیاسی خود می‌شوند، بیش از پیش به روابط فرهنگی و علمی توجه نشان می‌دهند تا دیدگاه‌های جدید خود را به جهانیان معرفی کنند (شرقی ۱۳۸۸). برای مثال امام خمینی (ره) معمار انقلاب اسلامی؛ نهضت خود را مرحله‌ای از یک نهضت فراگیر می‌دانست که با تداوم خود به‌زودی جهان، از جمله جهان اسلام را در خواهد نوردید، همچنین از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب، علم جایگاه ویژه و اهمیت بالایی در «صدور انقلاب» دارد تا آنجا که چنین اعلام می‌دارند که «یک ملت با اقتدار علمی می‌تواند سخن خود را به گوش همه افراد دنیا برساند و با اقتدار علمی می‌توان سیاست برتر و دست والا را در دنیای سیاسی حائز نمود» به این ترتیب بود که جمهوری اسلامی ایران با طرح «صدور انقلاب» خود را برای یک مواجهه جدی با نظام جهانی در همه جبهه‌ها آماده کرد در واقع «صدور انقلاب» به معنای گسترش انقلاب به خارج از مرزهای شناخته شده ایران است و می‌توان یکی از ابعاد تلاش علمی برای «صدور انقلاب» را در سیاست جذب دانشجویان غیر ایرانی جستجو کرد (نوازی، ۱۳۹۰) همچنین در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله (افق ۱۴۰۴) ایران کشوری «دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل» توصیف شده و براساس برنامه توسعه، فصل چهارم ماده ۲۵: «دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی می‌توانند برای تأمین بخشی از هزینه‌های خود نسبت به جذب دانشجویان بین‌المللی یا دانشجویان ایرانی که در دانشگاه‌های سایر

کشورها در رشته‌های تحصیلی مورد تأیید وزارت علوم و بهداشت مشغول تحصیل اند، اقدام نمایند» (فتیحی و اجارگاه و دیبا و اجاری، ۱۳۸۸). با توجه به قرائن و شواهد ذکر شده برای رسیدن به اهداف مزبور در سطح آموزش عالی؛ لازم است به بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها و به‌خصوص افزایش دانشجویان بین‌المللی توجه خاصی داشته باشیم. در این راستا با بهره‌گیری از آمار موجود و مقایسه تطبیقی با کشورهای همجوار و در جهت پاس‌داشت گذشته روشن این مرز و بوم و رسیدن به اهداف متعالی سند چشم‌انداز؛ پژوهشی در راستای بررسی موانع فرهنگی و سیاسی مؤثر در جذب دانشجویان بین‌المللی صورت گرفته و سؤال‌های ذیل مطرح گردیده است:

۱. از دیدگاه اعضای هیأت علمی و دانشجویان بین‌المللی دانشگاه شهید بهشتی تأثیر موانع فرهنگی در پذیرش دانشجویان بین‌المللی به چه میزان است؟
۲. از دیدگاه اعضای هیأت علمی و دانشجویان بین‌المللی دانشگاه شهید بهشتی تأثیر موانع سیاسی در پذیرش دانشجویان بین‌المللی به چه میزان است؟
۳. آیا بین دیدگاه اعضای هیأت علمی و دانشجویان بین‌المللی در خصوص موانع فرهنگی و سیاسی جذب دانشجویان بین‌المللی تفاوت معناداری وجود دارد؟
۴. آیا در خصوص موانع پذیرش دانشجویان بین‌المللی براساس متغیرهای تعدیل‌کننده؛ جنسیت و مرتبه دانشگاهی اعضای هیأت علمی همچنین جنسیت و ملیت دانشجویان بین‌المللی تفاوت معناداری وجود دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از جهت هدف کاربردی و از لحاظ جمع‌آوری اطلاعات در حیطه پژوهش‌های توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری کلیه اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی ($N=575$) و دانشجویان بین‌المللی ($N=75$) بود که با استفاده از جدول کرجسی و مورگان ۲۳۴ نفر از اعضای هیأت علمی با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی نسبتی و ۶۳ نفر از دانشجویان بین‌المللی از طریق روش نمونه‌گیری تصادفی ساده به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب گردید، به‌منظور گردآوری داده‌های لازم برای انجام پژوهش از فرم پرسشنامه محقق ساخته مبتنی بر طیف پنج ارزشی لیکرت استفاده شد که روایی محتوایی پرسشنامه مورد تأیید تعدادی از متخصصان دانشگاهی قرار گرفت و پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرانباخ برابر با عدد ۰/۸۸ برای اعضای هیأت علمی و عدد ۰/۸۹ برای دانشجویان بین‌المللی شد.

یافته‌های پژوهش

سؤال اول: از دیدگاه اعضای هیأت علمی و دانشجویان بین‌المللی دانشگاه شهید بهشتی تأثیر موانع فرهنگی در پذیرش دانشجویان بین‌المللی به چه میزان است؟ تحلیل انجام شده بیانگر آن است که از نظر اعضای هیأت علمی «ضعف در فضای اجتماعی جذاب و برانگیزنده» با میانگین (۴/۰۸) و انحراف معیار (۰/۷۹۴) مهمترین گویه در بین گویه‌های موانع فرهنگی است، در حالی که از نظر دانشجویان بین‌المللی «داشتن دیدگاه‌های بدبینانه نسبت به حضور دانشجویان بین‌المللی در کشور» با میانگین (۳/۸۴) و انحراف معیار (۱/۰۵) مهمترین گویه است. در تحلیل دیدگاه‌های اعضای هیأت علمی و دانشجویان بین‌المللی، «T تک‌نمونه‌ای» همه گویه‌های موانع فرهنگی / اجتماعی به استثنای گویه «ضعف در فرهنگ مهمان‌نوازی» در سطح ۰/۰۵ معنادار بود (جدول ۴).

جدول ۴. توزیع فراوانی و میانگین نظرات اعضای هیأت علمی و دانشجویان بین‌المللی در خصوص موانع فرهنگی

متغیر	شاخص‌ها	نمونه‌ها	M	SD	T	Sig
ضعف در فضای اجتماعی و فرهنگی جذاب و برانگیزنده		اعضای هیأت علمی	۴/۰۸	۰/۷۹۴	۲۰/۹۷	۰/۰۰۰
		دانشجویان بین‌المللی	۳/۵۰	۱/۰۶	۳/۸۰	۰/۰۰۰
ضعف در فرهنگ مهمان‌نوازی		اعضای هیأت علمی	۲/۹۶	۱/۲۲	-۰/۴۲	۰/۶۶۹
		دانشجویان بین‌المللی	۳/۱۹	۱/۱۴	۱/۳۱	۰/۱۹۳
انعطاف‌ناپذیری در مواجهه با فرهنگ‌های دیگر		اعضای هیأت علمی	۲/۶۷	۰/۹۷۹	۱۵/۹۴	۰/۰۰۰
		دانشجویان بین‌المللی	۳/۶۶	۰/۹۳۳	۵/۶۷	۰/۰۰۰
داشتن دیدگاه‌های بدبینانه نسبت به حضور دانشجویان بین‌المللی در کشور		اعضای هیأت علمی	۳/۷۱	۰/۹۸۷	۱۱/۱۱	۰/۰۰۰
		دانشجویان بین‌المللی	۳/۸۴	۱/۰۵	۶/۳۵	۰/۰۰۰
جمع کل		اعضای هیأت علمی	۳/۶۰	۰/۶۰۰	۱۷/۴۰	۰/۰۰۰
		دانشجویان بین‌المللی	۳/۵۸	۰/۸۰۴	۵/۷۵	۰/۰۰۰

سؤال دوم: از دیدگاه اعضای هیأت علمی و دانشجویان بین‌المللی دانشگاه شهید بهشتی تأثیر موانع سیاسی در پذیرش دانشجویان بین‌المللی به چه میزان است؟ تحلیل انجام شده بیانگر آن است که گویه «بسته بودن درب‌های آموزش عالی برای اجرایی کردن ایده‌های جدید بین‌المللی» با میانگین (۴/۲۳) و انحراف معیار (۰/۷۹۵) از نظر اعضای هیأت علمی مهمترین گویه در بین گویه‌های موانع سیاسی است، در حالی که از نظر دانشجویان بین‌المللی گویه «آگاهی محدود مردمان کشورهای دیگر با فرهنگ و تمدن ایرانی / اسلامی» با میانگین

(۰/۰۹) و انحراف معیار (۰/۷۵۵) مهمترین گویه است. در تحلیل دیدگاه‌های اعضای هیأت علمی، «T تک‌نمونه‌ای» همه گویه‌های موانع سیاسی به استثنای گویه «آگاهی محدود مردمان کشورهای دیگر با فرهنگ و تمدن ایرانی/اسلامی» در سطح ۰/۰۵ معنادار بود، در حالی که در تحلیل دیدگاه‌های دانشجویان بین‌المللی، «T تک‌نمونه‌ای» همه گویه‌ها به استثنای گویه «به رسمیت نشناختن مدارک تحصیلی دانشگاه‌های ایران در سایر کشورها» در سطح ۰/۰۵ معنادار بود (جدول ۵).

جدول ۵. توزیع فراوانی و میانگین نظرات اعضای هیأت علمی و دانشجویان بین‌المللی در خصوص موانع سیاسی

Sig	T	SD	M	نمونه‌ها	شاخص‌ها
					متغیر
۰/۰۰۰	۱۷/۴۹	۰/۸۴۰	۳/۹۶	اعضای هیأت علمی	مشکلات صدور ویزا و روادید
۰/۰۳۹	-۲/۱۱	۱/۴۳	۲/۶۱	دانشجویان بین‌المللی	
۰/۰۰۰	۱۴/۰۳	۰/۸۹۴	۳/۸۲	اعضای هیأت علمی	روابط و تعاملات علمی با کشورهای محدودی
۰/۰۰۰	۶/۴۲	۰/۸۲۳	۳/۶۶	دانشجویان بین‌المللی	
۰/۲۹۷	۱/۰۴	۰/۹۹۹	۳/۰۶	اعضای هیأت علمی	آگاهی محدود مردمان کشورهای دیگر با فرهنگ و تمدن ایرانی/اسلامی
۰/۰۰۰	۱۱/۵۰	۰/۷۵۵	۴/۰۹	دانشجویان بین‌المللی	
۰/۰۰۰	۷/۷۱	۱/۱۴	۳/۵۷	اعضای هیأت علمی	به رسمیت نشناختن مدارک تحصیلی دانشگاه‌های ایران در سایر کشورها
۰/۱۴۶	۱/۴۷	۱/۱۹	۳/۲۲	دانشجویان بین‌المللی	
۰/۰۰۰	۴/۰۸	۰/۹۹۲	۳/۲۶	اعضای هیأت علمی	معرفی نکردن توانمندی‌های علمی دانشگاه‌ها به سایر کشورها
۰/۰۰۰	۵/۸۲	۰/۷۵۷	۳/۵۵	دانشجویان بین‌المللی	
۰/۰۰۰	۸/۴۱	۱/۰۰	۳/۵۵	اعضای هیأت علمی	عدم تسهیل ورود دانشمندان و اساتید برجسته بین‌المللی به کشور
۰/۰۰۰	۸/۸۴	۰/۸۳۹	۳/۹۳	دانشجویان بین‌المللی	
۰/۰۰۰	۲۴/۷۶	۰/۷۹۵	۴/۲۳	اعضای هیأت علمی	بسته بودن درب‌های آموزش عالی برای اجرایی کردن ایده‌های جدید
۰/۰۰۰	۴/۸۲	۰/۹۹۲	۳/۶۰	دانشجویان بین‌المللی	
۰/۰۰۰	۸/۱۷	۱/۰۳	۳/۵۵	اعضای هیأت علمی	احساس نیاز نکردن به افزایش دانشجویان بین‌المللی از طرف دولتمردان
۰/۰۰۰	۴/۸۳	۰/۹۱۱	۳/۵۵	دانشجویان بین‌المللی	
۰/۰۰۰	۲۳/۰۸	۰/۴۶۵	۳/۶۲	اعضای هیأت علمی	جمع کل
۰/۰۰۰	۸/۰۶	۰/۴۶۳	۳/۴۷	دانشجویان بین‌المللی	

سؤال سوم: آیا بین دیدگاه اعضای هیأت علمی و دانشجویان بین‌المللی در خصوص موانع فرهنگی و سیاسی جذب دانشجویان بین‌المللی تفاوت معناداری وجود دارد؟ تحلیل انجام شده برای متغیر نمونه‌های پژوهش بیانگر آن است که مقدار T موانع فرهنگی «۰/۲۶۹» است و این مقدار در سطح ۰/۰۵ معنادار نیست، در حالی که مقدار T موانع سیاسی «۲/۹۶» است که این مقادیر در سطح ۰/۰۵ معنادار است و نشان‌دهنده آن است که اعضای هیأت

علمی موانع سیاسی را در جذب دانشجویان بین‌المللی تأثیرگذارتر دانسته‌اند (جدول ۶).

جدول ۶. آزمون تی گروه‌های مستقل متغیرنمونه‌های پژوهش

Sig	t	دانشجویان بین‌المللی		اعضای هیأت علمی		شاخص‌ها متغیر
		SD	M	SD	M	
۰/۷۸۹	۰/۲۶۹	۰/۸۰۴	۳/۵۸	۰/۵۳۴	۳/۶۱	موانع فرهنگی
۰/۰۰۳	۲/۹۶	۰/۴۶۳	۳/۴۷	۰/۴۵۸	۳/۶۶	موانع سیاسی/

سؤال چهارم: آیا درخصوص موانع فرهنگی و سیاسی مؤثر در جذب دانشجویان بین‌المللی براساس متغیرهای تعدیل‌کننده؛ جنسیت و مرتبه دانشگاهی اعضای هیأت علمی همچنین جنسیت و ملیت دانشجویان بین‌المللی تفاوت معناداری وجود دارد؟

الف) جنسیت اعضای هیأت علمی

تحلیل انجام شده برای متغیر جنسیت بیانگر آن است که مقدار T موانع سیاسی «۰-۹۱۰» است که این مقادیر در سطح ۰/۰۵ معنادار هستند، در حالی که مقدار T موانع فرهنگی «۲-۱۶» است که این مقادیر در سطح ۰/۰۵ معنادار است و نشان‌دهنده آن است که اعضای هیأت علمی زن موانع فرهنگی را در جذب دانشجویان بین‌المللی تأثیرگذارتر دانسته‌اند (جدول ۷).

جدول ۷. آزمون T گروه‌های مستقل متغیر جنسیت در بین اعضای هیأت علمی

Sig	T	هیأت علمی زن		هیأت علمی مرد		شاخص‌ها متغیر
		SD	M	SD	M	
۰/۰۳۲	۲-۱۶	۰/۴۹۸	۳/۷۰	۰/۵۴۸	۳/۵۵	موانع فرهنگی
۰/۳۶۴	۰-۹۱۰	۰/۴۷۵	۳/۶۹	۰/۴۴۷	۳/۶۴	موانع سیاسی

ب) مرتبه علمی اعضای هیأت علمی

نتایج آزمون تحلیل واریانس یک راهه مقدار F موانع فرهنگی را «۱/۱۹» نشان داد، که این مقدار در سطح ۰/۰۵ معنادار نمی‌باشد، در حالی که مقدار F موانع سیاسی را «۸/۰۲» نشان داد، که این مقادیر در سطح ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین جهت تعیین تفاوت معناداری از آزمون تعقیبی شفه استفاده شد که نتایج نشان‌گر آن بودند که دانشجویان به نسبت استادیارها و استادها به نسبت دانشیارها موانع سیاسی را تأثیرگذارتر دانسته‌اند (جدول ۸ و ۹).

جدول ۸. آزمون تحلیل واریانس یک راهه به تفکیک مرتبه دانشگاهی در بین اعضای هیأت علمی

ANOVA		استاد		دانشیار		استادیار		مربی		شاخص‌ها متغیر
Sig	F _(3, 230)	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	
۰/۳۱۲	۱/۱۹	۰/۴۳۵	۳/۸۶	۰/۴۳۰	۳/۵۹	۰/۶۰۰	۳/۵۸	۰/۴۳۷	۳/۷۶	موانع فرهنگی
۰/۰۰۰	۸/۰۲	۰/۵۵۷	۳/۹۷	۰/۴۴۵	۳/۴۷	۰/۴۰۲	۳/۷۵	۰/۶۱۲	۳/۶۵	موانع سیاسی

جدول ۹. آزمون تعقیبی شفه بر حسب متغیر مرتبه دانشگاهی

Sig	Mean Difference	تفاوت معنادار بر حسب مرتبه دانشگاهی		شاخص‌ها
				متغیر
۰/۰۰۰	۰/۲۷۵	استادیار یا دانشیار		موانع سیاسی
۰/۰۱۸	-۰/۴۹۵	دانشیار یا استاد		

ج) جنسیت دانشجویان بین‌المللی

تحلیل انجام شده برای متغیر جنسیت بیانگر آن است که مقدار T موانع فرهنگی و سیاسی «۰-/۳۷۶» و «۱-/۴۹» است و این مقادیر در سطح ۰/۰۵ معنادار نمی‌باشند، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین نظرات دانشجویان بین‌المللی مرد و زن اختلافی درباره موانع فرهنگی و سیاسی نیست (جدول ۱۰).

جدول ۱۰. آزمون T گروه‌های مستقل متغیر جنسیت در بین دانشجویان بین‌المللی

Sig	T	دانشجویان زن		دانشجویان مرد		شاخص‌ها
		SD	M	SD	M	متغیر
۰/۷۰۹	-۰/۳۷۶	۰/۸۳۰	۳/۶۰	۰/۶۹۸	۳/۵۰	موانع فرهنگی
۰/۱۴۰	۱-/۴۹	۰/۴۷۵	۳/۵۱	۰/۳۵۹	۳/۲۸	موانع سیاسی

د) ملیت دانشجویان بین‌المللی

نتایج آزمون تحلیل واریانس یک راهه مقدار F موانع فرهنگی را «۱/۵۲» نشان داد، که این مقدار در سطح ۰/۰۵ معنادار نمی‌باشد، در حالی که مقدار F موانع سیاسی «۶/۱۳» بود، که این مقادیر در سطح ۰/۰۵ معنادار است، بنابراین؛ جهت تعیین تفاوت از آزمون تعقیبی شفه استفاده شد که نتایج نشان‌گر آن بودند که دانشجویان افغانستانی به نسبت دانشجویان سایر کشورها موانع سیاسی را تأثیرگذارتر دانسته‌اند (جدول ۱۱ و ۱۲).

جدول ۱۱. آزمون تحلیل واریانس یک راهه به تفکیک ملیت در بین دانشجویان بین‌المللی

ANOVA		سایر کشورها		عراقی		لبنانی		افغانستانی		شاخص‌ها
Sig	F _(3, 60)	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	متغیر
۰/۲۱۸	۱/۵۲	۰/۶۳۶	۳/۵۲	۰/۴۳۳	۳/۱۲	۱/۲۴	۳/۳۷	۰/۹۷۸	۳/۹۰	موانع فرهنگی
۰/۰۰۱	۶/۱۳	۰/۳۳۵	۳/۲۸	۰/۶۶۳	۳/۶۱	۰/۳۵۴	۳/۷۶	۰/۵۲۴	۳/۷۵	موانع سیاسی /

جدول ۱۲. آزمون تعقیبی شفه بر حسب متغیر ملیت

Sig	Mean Difference	تفاوت معنادار بر حسب ملیت	شاخص‌ها
۰/۰۰۵	۰/۴۷۱	افغانستانی با سایر کشورها	سیاسی

نتیجه گیری

بنا بر اظهارات اعضای هیأت علمی؛ ضعف در فضای اجتماعی جذاب و برانگیزنده تأثیرگذارترین مانع در عدم جذب دانشجویان بین‌المللی است، در حالی که بنابر اظهارات دانشجویان بین‌المللی؛ داشتن دیدگاه‌های بدبینانه نسبت به حضور دانشجویان بین‌المللی تأثیرگذارترین مانع در عدم جذب دانشجویان بین‌المللی است و پس از آن به ترتیب، عمده‌ترین موانع مذکور شامل انعطاف‌ناپذیری در مواجهه با فرهنگ‌های دیگر و ضعف در فرهنگ مهمان‌نوازی در کشور است، در واقع سیاست پذیرش دانشجویان بین‌المللی با اینکه سیاستی مثبت بوده و بر کیفیت تدریس در دانشگاه‌ها، تأمین بودجه و اعتبار آنها تأثیرگذار است؛ اما باید توجه داشت که این دانشجویان در فرهنگ‌های دیگر رشد کرده‌اند، پس باید پیشاپیش شرایط جامعه برای حضور آنها فراهم شود و دیدگاه‌های چند فرهنگی در جامعه گسترش یابد تا بتوان با این دانشجویان که در واقع هر کدام نمادی از فرهنگ متفاوت هستند، ارتباط درست و تأثیرگذار برقرار شود. همچنین تحلیل انجام شده برای موانع سیاسی بیانگر آن بود که بنابر اظهارات اعضای هیأت علمی؛ بسته بودن درب‌های آموزش عالی برای اجرایی کردن ایده‌های جدید بین‌المللی تأثیرگذارترین مانع در عدم جذب دانشجویان بین‌المللی است، در حالی که بنا بر اظهارات دانشجویان بین‌المللی؛ داشتن آگاهی محدود مردمان کشورهای دیگر با فرهنگ و تمدن ایرانی/اسلامی تأثیرگذارترین مانع در عدم جذب دانشجویان بین‌المللی است و پس از آن به ترتیب، عمده‌ترین موانع مذکور شامل مشکلات صدور ویزا و رواید، روابط و تعاملات علمی با کشورهای محدود، به رسمیت نشناختن مدارک تحصیلی دانشگاه‌های ایران در سایر کشورها، معرفی نکردن توانمندی‌های علمی دانشگاه‌ها به سایر کشورها، عدم تسهیل ورود دانشمندان و اساتید برجسته خارجی به کشور، احساس نیاز نکردن به افزایش دانشجویان بین‌المللی از طرف دولتمردان و پایین بودن حمایت دولت از مأموریت‌های بین‌المللی و فرصت‌های مطالعاتی است، در واقع مراکز سیاسی و دیپلماتیک کشور باید تلاش کنند تا پیشرفت‌های علمی دانشگاه‌ها و فرهنگ غنی ایرانی/اسلامی را به مردمان سایر کشورها بشناسانند و آنها را برای تحصیل در دانشگاه‌های داخل کشور ترغیب کنند.

منابع:

- بزرگمهری، معجد. (۱۳۸۵). پذیرش دانشجویان خارجی در کشور، تجربیات و راهکارها، مجله سیاسی - اقتصادی، شماره ۲۳۳ و ۲۳۴، بهمن و اسفند ۱۳۸۵، صص ۱۹۵-۱۸۸.
- خراسانی، اباصلت، زمانی‌مش، حامد، باقر آبادی، غلامحسین. (۱۳۹۰). بررسی موانع تأثیرگذار در عدم جذب

- دانشجویان بین‌المللی با تأکید بر سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، اولین همایش ملی «آموزش در ایران ۱۴۰۴»، تهران، ایران.
- زمانی‌منش، حامد، فتحی‌اجارگاه، کورش، جعفری‌راد، علی. (۱۳۹۰). بررسی موانع درون‌دانشگاهی و برون‌دانشگاهی جذب دانشجویان بین‌المللی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی، مجموعه مقالات اولین همایش بین‌المللی مدیریت، آینده‌نگری، کارآفرینی و صنعت در آموزش عالی، دانشگاه کردستان.
- شرقی، عبدالعلی. (۱۳۸۸). جهانی شدن، آموزش عالی و توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی، ماهنامه مهندسی فرهنگی، سال سوم، شماره ۳۱ و ۳۲، مرداد و شهریور ۱۳۸۸.
- عارفی، محبوبه. (۱۳۸۴). برنامه‌ریزی درسی راهبردی در آموزش عالی. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی - واحد دانشگاه شهید بهشتی.
- فتحی‌اجارگاه، کورش و طلعت دیبا‌اجاری. (۱۳۸۸). دانشگاه‌های مجازی بین‌المللی رویکردی بین‌المللی / بین‌رشته‌ای در آموزش عالی، فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی، سال اول، شماره ۳، صص ۹۶-۶۷.
- فتحی‌اجارگاه، کورش، عارفی، محبوبه، زمانی‌منش، حامد. (۱۳۹۰). بررسی موانع پذیرش دانشجویان بین‌المللی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۶۲، ۱۳۹۰، صص ۱-۱۵.
- گزارش ملی آموزش عالی، تحقیقات و فناوری ایران. (۲۰۰۹). قابل دسترسی در: <http://www.irphe.ir>
- نوازی، بهرام. (۱۳۹۰). الگوی جذب و پذیرش دانشجویان بین‌المللی در دانشگاه‌های ایران، مجموعه مقالات اولین همایش بین‌المللی مدیریت، آینده‌نگری، کارآفرینی و صنعت در آموزش عالی، دانشگاه کردستان.
- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. (۱۳۸۸). «مقایسه عملکرد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در دولت نهم با چهار سال قبل از آن - ۱۳۸۷-۱۳۸۰». قابل دسترسی در: <http://www.msrt.ir/sites/ravabetomomi/DocLib8/Forms/AllItems.aspx>
- Arcodia, C., Mei, X. Y., & Dickson, C. (2006). International students and Australian tourism: A critical review of the literature Paper presented at the International Conference of Trends, Impacts and Policies on Tourism Development, Crete, Greece
- Australian Council for Private Education and Training (2009). The Australian Education Sector and the Economic Contribution of International students. Retrieved <http://www.acpet.edu.au/>
- Bohem, A, Davis, T, Meares, D, & D, Pearce. (2002). Global student mobility 2025: Forecasts of the global demand for international higher education. IDP Education Australia.
- Bohem, A. et al. (2004). Vision 2020: Forecasting international student mobility: A UK perspective. Report commissioned by the British Council, Universities UK and IDP Australia. London: British Council.
- Davis, T. (1995). Flows of international students: Trends and issues. International Higher Education.
- Michael, I, Armstrong, A., & King, B. (2003). The travel behaviour of international students: The relationship between studying abroad and their choice of tourist destination. Journal of Vacation Marketing, 10(1), 5766.
- Morshidi, S (2008). The Impact of September 11 on International Student Flow Into Malaysia: Lessons Learned. International Journal of Asia-Pacific Studies, 4 (1). pp. 7995-. ISSN 18236243-
- OD, (2012): International Students in the U.S. See <http://www.iie.org/>
- OECD (2004). Education at a Glance. The full text of this book is available on line via this link: http://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487
- OECD (2008). Education at a Glance. The full text of this book is available on line via this link: http://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487
- OECD (2010). Education at a Glance. The full text of this book is available on line via this link: http://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487
- OECD (2011). Education at a Glance. The full text of this book is available on line via this link: http://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487
- Payne, K (2009). International students as domestic tourists in New Zealand. A study of travel patterns, behaviours, motivations and expenditure, Ministry of Tourism Scholarship Research Report September.
- Racine, N, Villeneuve, P. & Marius Thériault (2003). Attracting Foreign Students: The Case of Two Universities in Québec, Journal of Studies in International Education, Vol. 7 No. 3, fall 2003 241252-.
- Shimbun, Y (2007). 1 million foreign students by 2025, April 19.
- UNESCO (1971). Statistics of students abroad: 1962-1968. Paris
- UNESCO (2011). Institute for Statistics. Available at <http://www.uis.unesco.org>.
- Weaver, D. (2004). The contribution of international students to tourism beyond the core educational experience: Evidence from Australia. Tourism Review International.

marriage: 1) economic factors, 2) government, 3) individual factors, 4) social factors, 5) cultural factors.

Keywords: marriage, cultural factors, social factors, economic factors, individual factors, students.

Soft Power: the US Cultural Tool in the Middle East and Soft War with the Islamic Republic of Iran

SaeedVosooghi & MostafaMohammadi

This paper aims to examine the US soft power in the Middle East and analyze the US soft confrontation with Iran through the theoretical framework proposed by Josef Nye. Global and regional powers have always tried to control the management of the global and regional developments in order to sustain and increase their own power. As a geopolitical and geostrategic region, the Middle East has a special significance in the global equations to the extent that this region's developments have attracted the attention of major powers, including the US, as a hegemon on the global system, and Iran, as a regional, anti-hegemony power. Using its soft power in the Middle East, the US tries to confront with Iran at a regional level and weaken its power.

Based on this introduction, the current paper tries to examine soft power as a cultural tool for the US in this region and how this country uses this tool to confront with the Islamic Republic of Iran.

Keywords: soft power, soft war, the United States of America, the Islamic republic of Iran, Middle East, culture, general diplomacy.

Cultural and political Obstacles Affecting the Enrollment of International Students

AbasaltKhorasani & HamedZamanimanesh

The resent paper tries to examine the cultural and political obstacles preventing the enrollment of international university students. The research method has been applied (in terms of purpose) and descriptive-survey (in terms of data collection method). The statistical population comprises all faculty members (N=575) and international students (N=75) at Shahid Beheshti University; from among these, 234 faculty members were selected through proportional stratified sampling method, and 63 international students were selected via simple random sampling. The research tool was a researcher-made questionnaire whose reliability and validity has been verified. The most significant findings of this study indicate that, from the faculty members' point of view, the highest average among cultural obstacles belonged to "inefficiency in motivating and interesting social/cultural space (0.7944.08±)" while the same among political obstacles belonged to "the closed doors of higher education to implementation of new ideas (0.7954.23±)"; from international students' point of view, the highest averages among cultural obstacles belonged to "holding pessimistic views towards the presence of international students (1.053.84±)" and the same among political obstacles belonged to "the limited familiarity of other nations with Iranian/Islamic culture and civilization (0.7554.09±)".

Keywords: higher education, cultural obstacles, political obstacles, international students.

